

(המשך מעמוד 9)

גח"ד על לוי אשכול: ראש ממשלה סר-מערך, שאינו שולט על הצינינים.

עסקן גח"ד, צבי צימרמן, על מפא"י: שני פלגי מפא"י מאשיים מים זה את זה בפאשיזם ומאקיקארטיזם. אני מאמין לשניהם.

גח"ד על דויד בן-גוריון: "עסקיביש".

שמעון פרס על הנ"ל: בן-גוריון עומד על הראש מפני שיש לו ראש.

את"א על רפ"י: "עורבא פרח".

המערך על גח"ד: גח"ל הולכת כח בדרך של דמאגוגיה סוציאליטית, תור ניצול אינסטינקטים אפלים.

גח"ד על יוסף אלמוגי: אדון אלמוגי מסמל באישיותו את שני פלגי מפא"י.

מפ"ם על הנ"ל: קיימת סכנה

נביוסקי ואדון בחתונה אתה חתמתו

רצינית שלמוגי ייהפך לסמל של הדימוקראטיה הישראלית.

אשכול על רפ"י: רפ"י פתחה את הדלת לימין.

גח"ד על שר החינוך: זולמן ארן לא מתאים לתפקידו.

כולם ניצחו

מעולם לא ניצחו כליכך הרבה מפגנות במערכת בחירות אחת. כל המפלגות שהשתתפו בבחירות להסתדרות הכריזו כי ניצחו, או לפחות שמרו על כוחן.

גח"ד: מנצחון בהסתדרות לניצחון בכנסת!

דויד בן-גוריון: 15% בהסתדרות ל-61% בכנסת.

כותרת ב"הבוקר": מסתמנת עליה למפ"ם!

הליברלים העצמאיים: החזיקנו מעמד!

המערך: סיעות המערך שמרו על הרוב!

מנחם בגין: גח"ל זכה בבחירות להסתדרות!

כותרת ב"הבוקר": ניצחון גדול לגח"ל בבחירות להסתדרות.

קול העמ"ם: הפלגנים נחלו תבוסה!

המשק

שטר פרדעון

בחתונות אין האורחים נוהגים להזכיר זה לזה את החובות השישנים. אך נתן נבי"ש, שקי, חבר הנהלת אגודת בעליבתים, והרוח החיה של האגודה, לא התנהג לפי

כללי הנימוס האלה. כשנוכח נביוסקי (70) בחתונתו של אחד מדייריו, הוא ניגש לאורח אחר והכריז: "אדון יגאל אלון, ברשותי נמצא שטר בחתימתך."

שר העבודה נדהם מפנייתו הבלתי-רצויה של האיש, שלא היה מוכר לו. או הזכיר לו נביוסקי את המיקרה שקרה לפני שנים אחדות.

ריבית זקרה. בשנת 1960 פנה נביוסקי בכתב לכמה אנשי-מפתח במדינה, בבקשה לפעול לתיקון העוול שנעשה, לדעתו, ליחסי חברי אגודתו. בין האנשים שאליהם נשלח המכתב היה גם יגאל אלון - אז סטודנט באוניברסיטת אוכספורד. התשובה היחידה שקיבל נביוסקי על פנייתו הגיעה דווקא מיגאל אלון. הוא כתב שאמנם אינו מכיר את בעיית בעלי-הבתים, אך מוכן ללמוד אותה כשיחזור ארצה.

המכתב הזה, שנשמר בתיקו של נביוסקי במשך חמש שנים, הוצג על ידו כשטר לפרעון, כשיחתו המיקרית עם אלון. שר העבודה לא התנגד לפרעון. הוא קבע עם נביוסקי פגישה עניינית, שהתקיימה הודו-ש. במשך שעות אחדות הסביר נביוסקי לשר את טענותיהם של חברי האגודה. כי שהסתיימה השיחה שאל אלון בהלצה: "אם כן, שילמתי כבר את החוב שלי?" ענה נביוסקי באותה צורה: "לא, כבוד השר. אתה שילמת רק את הריבית. הקרן כולה נשארת לחובתך."

היכן כפולס? הקרן, שיגאל אלון התחייב לשלמה, אינה קלה לפרעון. בעיית בעלי-הבתים היא אחת הפאראדוקסים המסובים כיום ביותר בחיי הכלכלה הישראלית. מדי פעם היא חוזרת לתודעת הציבור, נשכחת אחרי תקופות קצרות. שום פתרון אינו נראה באופק.

בישראל קיימים עתה 35 אלף בתים ל-השכרה, ביניהם 14 אלף בתל-אביב, 12 אלף בירושלים וח'פה. בעלי הבתים האלה שייכים למעמד אחד, שאינו קל להגדרה בארץ. באופן תיאורטי הם שייכים למעמד הבורגני, למעשה שייכים רבים מבין 35 אלף בעלי-הבתים לשכבה הנמצאת בשלבים הנמוכים בסולם הרווחים בישראל.

בעלי-הבתים הישראלי לא היה אף פעם במעמד של בעלי-הבתים המפורסמים ב"אנגליה, בפולין או ברוסיה הצארית" טוען נתן נביוסקי. "כשבינינו את בתינו, לא עבר הרווח מהשכרת הדירות אף פעם על שמונה אחוז, לעומת ארבעים אחוז שרווח הסביר הזה שייך כבר להיסטוריה הרחוקה. כל השיכבה הזאת נהרסה על-ידי חוק הגנת הדייר, שהופעל בפרוץ מלחמת העולם השני."

דמי אישפוז. בתיקו של נביוסקי נמצאים מיסמכים רבים, לפיהם, ההכנסה הימוצעת של בעל בית בן שמונה דירות, גנות שניים או שלושה חדרים כל אחת, אינה עוברת על מאה וחמישים לירות ל-חודש, אחרי ניכוי מס-ההכנסה.

הפאראדוקס הוא שחלק גדול של הבתים מסוג זה בתל-אביב נמצאים במרכז העיר, בין היתר בשדרות רוטשילד, בסביבות הבימה ובסביבות אכסקלוסיביות אחרות. בדירות מפוארות, ששכרן החודשי אינו עולה על חמישים לירות, גרות משפחות של קבלנים עשירים, בעלי בתי-חרושת ו-חברות גדולות, ואנשי עורכי-דין ו-קיום. הכנסתו של כל אחד מדיירים אלה עוברת פי עשרה על הכנסתו של בעל ה-בית.

לא מוזמן ככתב רבקה רוטלוי, אחת מחתי-קות חדרה, לשר-הבריאות: "קיבלתי כמה פניות מבית-החולים תל-השומר לשלם עבור דמי-האישפוז של בעלי זיל. בעלי זיל, איש העליה השנייה, ואני, מאשונות ה-עליה השלישית, עבדנו קשה והשקענו את חסכונותינו בבניית בית להשכרה. עכשיו נשארת עם הכנסה של שמונים לירות לי-חודש, אחרי החרדה המיסים. עד שתהיה העלאה בשכר-הדירה, אין באפשרותי ל-שלם את החוב."

בין בעלי הבתים לדברי נביוסקי: עשרת אלפים איש שאין להם הכנסה אחרת, 3500 אלמנות. צירוף מספרים נוסף: משנת 1939 עד היום עלו דמי-השכירות פי שלושה לדירות קטנות. ופי חמישה ל-דירות גדולות. המיסים העירוניים לאותן הדירות עלו באותה התקופה פי עשרים.

(המשך בעמוד 16)

הוא יצר את הבולשת הפוליסית בישראל

כדאי להתבונן היטב בתמונת השער. היא מתארת יותר מאשר יכולות לעשות זאת מלים את אופי האיש ששמו "איסר הקטן".

הוא לא הושגה על-ידי הרכבה גאופית של שני צילומים נפרדים, אף לא נוצרה במיכחול של ציור מימי מקיבאלי. היא הונצחה באופן מיקרי לחלוטין על-ידי מצלמתו של צלם-עתונות, אשר נוכח בחתונת נכדו של דויד בן-גוריון, לפני שלוש שנים.

הוא מראה את איסר הראל, שאו כיהן בתפקיד-הצללים של ממונה על שירותי הבטחון, עומד כצל מאחורי הבוס הנערץ שלו.

וזה בדיוק מה שאיסר הראל היה במשך למעלה מ-15 שנים: הצל של בן-גוריון, ההד של אדוניו, וזרועו המבצעת בתפקידים האפלים.

איש זה, שלא חדל להיות בן-גוריוניסט גם אחרי שהושלם ונרמס על-ידי דויד בן-גוריון, יושב עתה סמוך לחדרו של ראש הממשלה לוי אשכול, ומייצע לו איך לנהוג בנושאים הכמוסים והחשובים ביותר של המדינה.

***

איסר הראל נאלץ להתפטר, במאוס 1963, מפני שדויד בן-גוריון הביע לו אי-אמון, והעדיף את דעתו של שמעון פרס על דעת הממונה. מכיון ששלטון בן-גוריון נעריעו התקרב או לסימו המסואב, ומכיון שרוב הציבור בארץ מאס כבר בתככים ובדיקטטורה הנוחלת של תבורה זו, נוצרה באופן אוטומטי אהדה ציבורית לאיש האלמוני, שהתנגש בצורה כה חריפה עם המנהיג הנוקן.

מפרשת התפטרותו יצא הממונה על-הדשם עטוף בהילה של מתנגד לשררה ומגן הדמוקראטיה. הילה זו ניסו בשבועיים האחרונים עתוני ישראל להגדיל ולטפח, כשההודעות הרשמיות שציאו מלישכתו של לוי אשכול מעודדות אותם בכך. בכל מה שנכתב על מינויו של איסר הראל לתפקיד יועץ עליון בענייני מודיעין, נעשה ניסיון לתאר את שיבתו למקוד השלטון כריאהביליטאציה של מגן הדמוקראטיה מספר 1 בישראל.

***

יהו הלוחם האמין על דמותה הדמוקראטית של המדינה?

בפירוטמים האחרונים, ניתנה הבלטה מכתנת רק לשניים מן המיבצעים שעליהם טיקד אישית איסר הראל. אלה הם שני מיבצעים המעוררים הד חיובי בלב כל אורח הגון: לכידתו של אדולף אייכמן כבואנוס-אייירס, וגילויו של יוסלה שותמאכר החטוף בניו-יורק.

בפיקוחו האישי של הראל נחטף "קצין התחבורה של הפתרון הסופי", הוחזק בחדר שם הוזקה לו זריקת הרדמה, והועלה למטוס.

את המיבצע השלישי ניהל הראל ממטה זמני באירופה, כשסוכניו טורקים את כל ריכוזי היהדות החרדית בעולם. כאשר הוחזר הנצר ארצה, ירד בשקט מאותו מטוס בלוד גם הגבר הנמוך והקירח, אשר רק מעטים ידעו כי הוא הממונה על שירותי הבטחון.

על-ידי פירסום חלקו בשתי פרשיות אלה עברה ממשלת ישראל עבירה על לאו חמור בתורת היחסים הבינלאומיים. שכן שום מדינה לא תעז להודות, כי ראש שירותי הריגול שלה עמד בראש הסוכנים שביצעו פעולה מסוג זה על אדמתה של מדינה ידידותית ורה. מה עוד, שעד היום לא שנתנה ממשלת ישראל את גירסתה הרשמית, כי אייכמן נחטף מארגנטינה על-ידי "מתנדבים יהודים", אשר אין לה כל אחריות עליהם.

אבל עבירה זו על כל כללי-הנהוג הבינלאומיים היתה חשובה, כדי לזכות את הממונה לשעבר ברימום החיובי הקשור עם שני המיבצעים הוהורים. היא גם היתה חשובה, מפני שפירסום מיבצעים אלה בא לספק את סקרנות האורח בכיוון מסוים, ולהניא עתונאים מלספק את הסקרנות הזאת על-ידי פירוטם מיבצעים פחות חיוביים של אותו ממונה.

וביחוד לאור העובדה, שמתור לפרסם את הסוג השני של מיבצעים אלה, מאחר שאינם נוגעים לבטחון המדינה, אלא לפרשיות של בילוש פנימי ופגיעות בכללים המקודשים ביותר של חיים דמוקראטיים. על חלק זה בקאריירה של איסר הראל כדאי להתעכב מעט, אם רוצים שתמונתה הציבורית תהיה שלמה ככל האפשר.

הקיבוצנים

שהתרגל

לאכול גלידה

דרכו של איסר הלפרין (53) אל השרותים החשאים שוב אינה סוד. הקיבוצניק הקטן והעגלגל, שהגיע ארצה מליטה בניל 18, עשה את מעשה-הנבורה "הלאומי" הראשון שלו בהיותו נוסר ביחידת מיטמר החופים של המנדט, בשנת 1942. במיסודו בחצר תחנת-השיטרה של סידנא עלי, בו חיכו הנוטרים לתשלום משכורתם, החל הסמל האנגלי מגדף את היהודים. הלפרין התרומם על קצות בהונותיו והלם באגרופו בפני הסמל.

מעשה זה הביאו לתשומת ליבה של מיפקדת ההגנה. כי הסמל דרש את העמדתו לדין של הנוטר הלפרין, ואילו הגאחה הלאומית של ראשי ההגנה לא הרשתה להם להפקיר בחר שהגן על שמו הטוב של העם היהודי. לבסוף הושג הסדר, באמצעותו של איש-הקשר בין משטרת המנדט לבין הסוכנות היהודית: הלפרין פוטר ללא משפט, והסמל האנגלי הועבר ליחידה אחרת.

הבחור מקיבוץ שפיים הועבר לטיפולו של אפרים קרסנר (דקל), או ראש השי" (שירות הידיעות של ההגנה) במחוז תל-אביב. דויד ("דודיק") פריימן, ששירת או בבולשת, הוזהר את קרסנר: "אפרים, דע לך - קיבוצניקים שמתרגלים לאכול גלידה אינם חוזרים לקיבוץ. הם הולכים על גופות." ואומנם, כעבור שנים מעטות, נועד איסר הלפרין לתפוס את מקומו של קרסנר. כראש השי" במחוז תל-אביב.

עור לו בכך גם המול. יהודה ארוי (מיסד מלון רמת אביב המנות), שהיה או ראש השי" הארצי, נתפס בשעה שניסה להבריח שיירה של נשק מנמל חיפה. הוא הצליח לברוח מהארץ ולחפש מיקלס באיטליה. קרסנר נחשף אף הוא לבולשת האנגלית, והיה צורך להעביר גם אותו לאירופה, שם הועסק באירגון הבריחה, שהעלה את ניצולי השואה ארצה. מצרמת השירות נשאר בארץ רק דויד שאלתאל, מי שנועד להיות לאחר מכן מפקד חזית ירושלים במלחמת תש"ח, אלוף בצה"ל ושגריר בארגנטינה.

הוא מונה למפקד השי" הארצי, לקח את יואב פלג (כיום במשרת ישראל) כראשו הזמני של מחוז תל-אביב. היתה זו רק סתימה בהולה של חור רציני בהנהגת השירות. כאשר נורגעו מעט הרוחות, ופלג עזב את מחוז תל-אביב, בא יומו של "הקיבוצניק שהתרגל לאכול גלידה", איסר הלפרין.

פרוץ מלחמת העצמאות מצא את איסר הלפרין בתפקיד ראש השי" במחוז תל-אביב והדרום. הוא גם העניק לו תוסית את הכינוי "איסר הקטן". כי באותה עת עצמה שירת סגן-אלוף אחר של צה"ל בתפקיד-מודיעין בכיר, וגם הוא נשא את השם איסר. היה זה איסר בארי, שכיהן או כמפקד המודיעין הצבאי. לאיסר בארי קראו "איסר הגדול", בשל גובהו הרב. הלפרין נקרא "הקטן" לא רק כדי להבדיל בינו לבין בארי, אלא מפני שקומתו

• בינתיים רזה בקרוב 20 ק"ג, בגלל הדיאטה שהוא חייב בה, מסעמי בריאות.